

Cum percep românii integrarea persoanelor cu dizabilități în societate?

Un studiu despre atitudini, percepții și bariere sociale,
parte din campania națională „O familie de milioane”

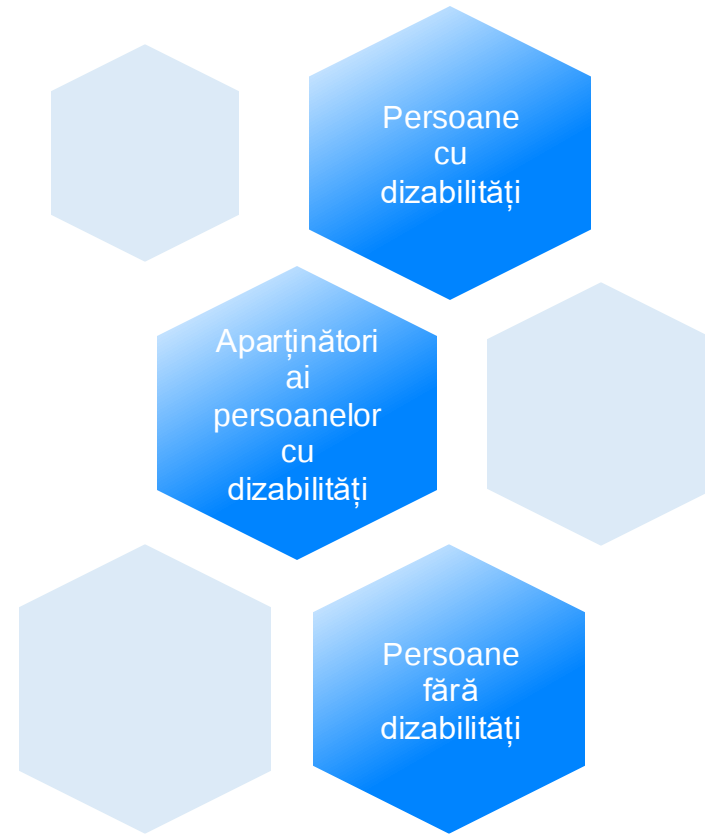
Conform datelor Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale¹, la 31 decembrie 2024, în România erau înregistrate 960.428 de persoane cu dizabilități, reprezentând 4,22% din populație. Însă, trebuie să ne așteptăm ca în realitate, acest număr să fie mai mare.

Există numeroase studii și cercetări referitoare la barierele pe care le întâmpină persoanele cu dizabilități în diferite contexte: prejudecăți, lipsa accesului la instruire tehnică, la educație echitabilă, reabilitare vocațională, la oportunități de muncă și petrecere a timpului.

La finalul anului 2024, ne-am propus să luăm pulsul acestei realități, într-o inițiativă de a înțelege în profunzime care sunt nevoile persoanelor cu dizabilități, dar și barierele societății care limitează integrarea acestora.

¹Evoluții în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități, dec. 2024

**Am lansat primul studiu care
abordează problema incluziunii
sociale a persoanelor cu dizabilități
din 3 perspective:**

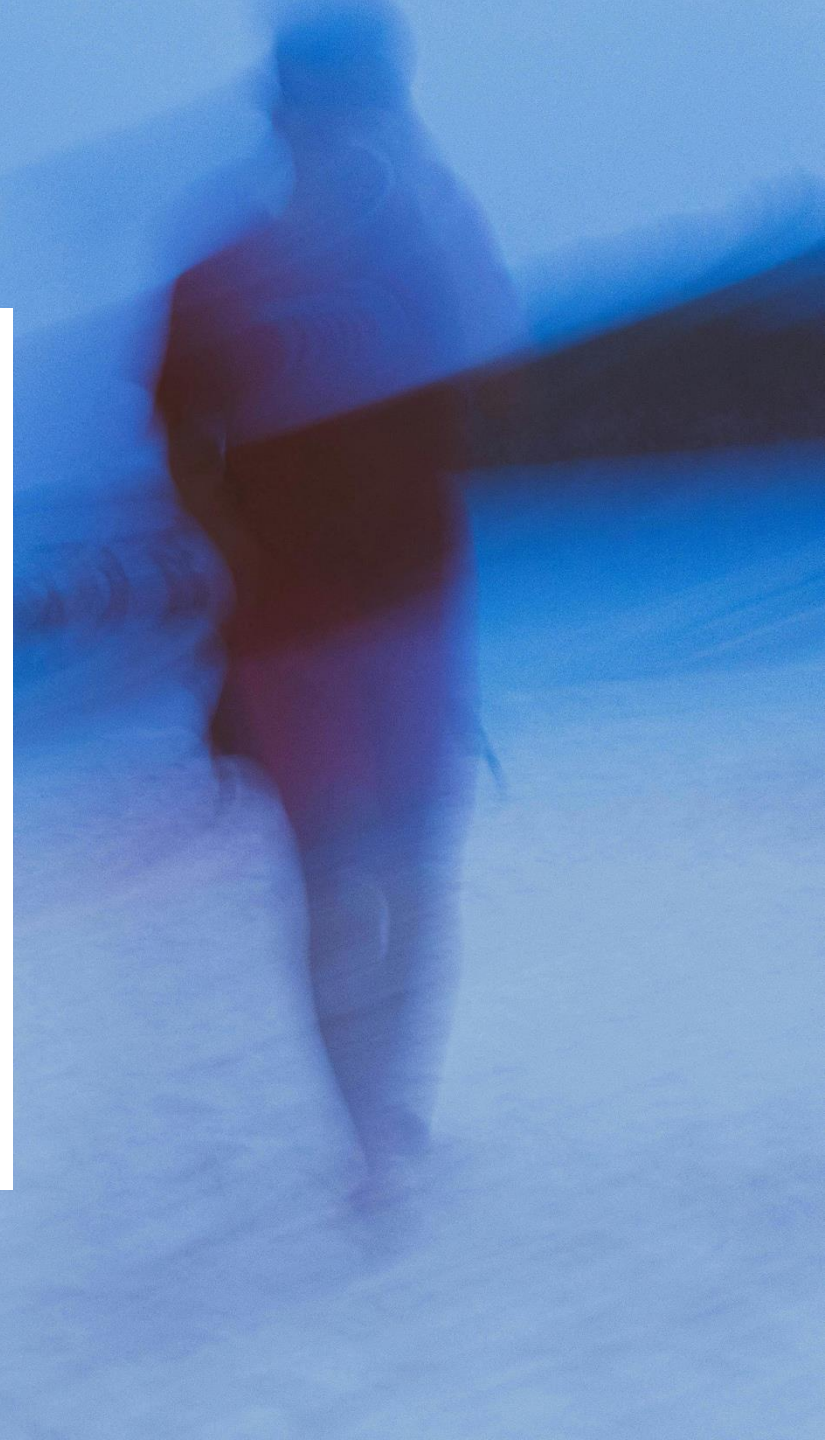

De ce astfel? Pentru a asigura că avem o viziune cât mai aprofundată asupra contextului, fără a ne afla în riscul de a aborda stereotipuri; pentru a facilita o înțelegere echilibrată între percepțiile interne (ale celor direct afectați) și externe (ale celorlalți membri ai societății); și pentru a permite identificarea punctelor comune și a barierelor dintre aceste grupuri.

Metodologia Studiului

Cercetarea în rândul **persoanelor fără dizabilități** a fost realizată pe un eșantion de **1.042 persoane**, reprezentativ pentru populația urbană, cu vârsta cuprinsă între **18-65 de ani**. Colectarea de date a fost realizată online.

Cercetarea în rândul **persoanelor cu dizabilități** și aparținătorilor a fost realizată pe un eșantion de **58 de aparținători** și **116 persoane cu dizabilități**. Colectarea de date a fost realizată online.

A photograph of a man and a young boy sitting outdoors, looking at a smartphone together. The man is holding the phone, and the boy is pointing at the screen. They are both smiling. The background is a blurred outdoor setting with trees and a bicycle.

Principalele rezultate ale studiului

Teama de a jigni este cel mai mare obstacol în comunicarea și interacțiunea cu persoanele cu dizabilități, dar sfaturile venite chiar de la persoanele cu dizabilități sunt văzute ca fiind utile în îmbunătățirea comunicării.

Există un decalaj semnificativ între percepțiile societății și nevoile reale ale persoanelor cu dizabilități. **În timp ce societatea pune accent pe sprijinul instituțional, persoanele cu dizabilități vor să aibă o viață socială activă.**

Majoritatea persoanelor fără dizabilități exprimă o atitudine pozitivă și constructivă față de persoanele cu dizabilități. Cu toate acestea, ele nu se consideră ca fiind un sprijin relevant pentru persoanele cu dizabilități.

Atât persoanele cu dizabilități, cât și aparținătorii sunt de părere că piața muncii nu este pregătită să angajeze persoane cu dizabilități și că sistemul de învățământ nu le pregătește suficient pentru piața muncii. Există, totuși, o dorință puternică de implicare mai activă în societate, pe care oportunitățile de muncă o pot satisface.

Și persoanele cu dizabilități simt nevoia ca persoanele fără dizabilități să învețe cum să interacționeze corespunzător cu ele. Aceasta este o oportunitate de a schimba sentimentul pasiv de milă către o concentrare activă pe integrarea persoanelor cu dizabilități.

Lipsa de cunoștințe despre dizabilități este considerată cea mai importantă dintre provocările identificate. Prin urmare, un ghid privind interacțiunea cu persoanele cu dizabilități este văzut ca fiind extrem de util.

Pentru a răspunde acestor provocări, Asociația CED România și Accenture, cu susținerea European Accessibility Resource Centre (AccessibleEU), una dintre inițiativele cheie ale Comisiei Europene în cadrul Strategiei europene pentru drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2030, lansează campania **„O familie de milioane” – o inițiativă națională de conștientizare a nevoilor persoanelor cu dizabilități, care își propune să extindă familia persoanelor cu dizabilități dincolo de cea biologică și să încurajeze societatea să sprijine integrarea lor,** devenind parte activă din viața acestora.

Înțelegerea dizabilității

Există o înțelegere limitată și stereotipică a ceea ce înseamnă dizabilitatea în societatea românească.

54% dintre persoanele fără dizabilități interviewate subestimează numărul persoanelor cu dizabilități din România, iar recunoașterea diferitelor tipuri de dizabilități se concentrează preponderent pe cele vizibile.

Mai puțin de jumătate dintre respondenți includ în categoria dizabilității afecțiuni precum bolile rare, dificultățile de învățare, cancer, epilepsie sau diabet, indicând o viziune îngustă asupra spectrului dizabilității.

În rândul persoanelor fără dizabilități:

95%

identifică dizabilitățile fizice (paralizii, amputări, afecțiuni neuromusculare)

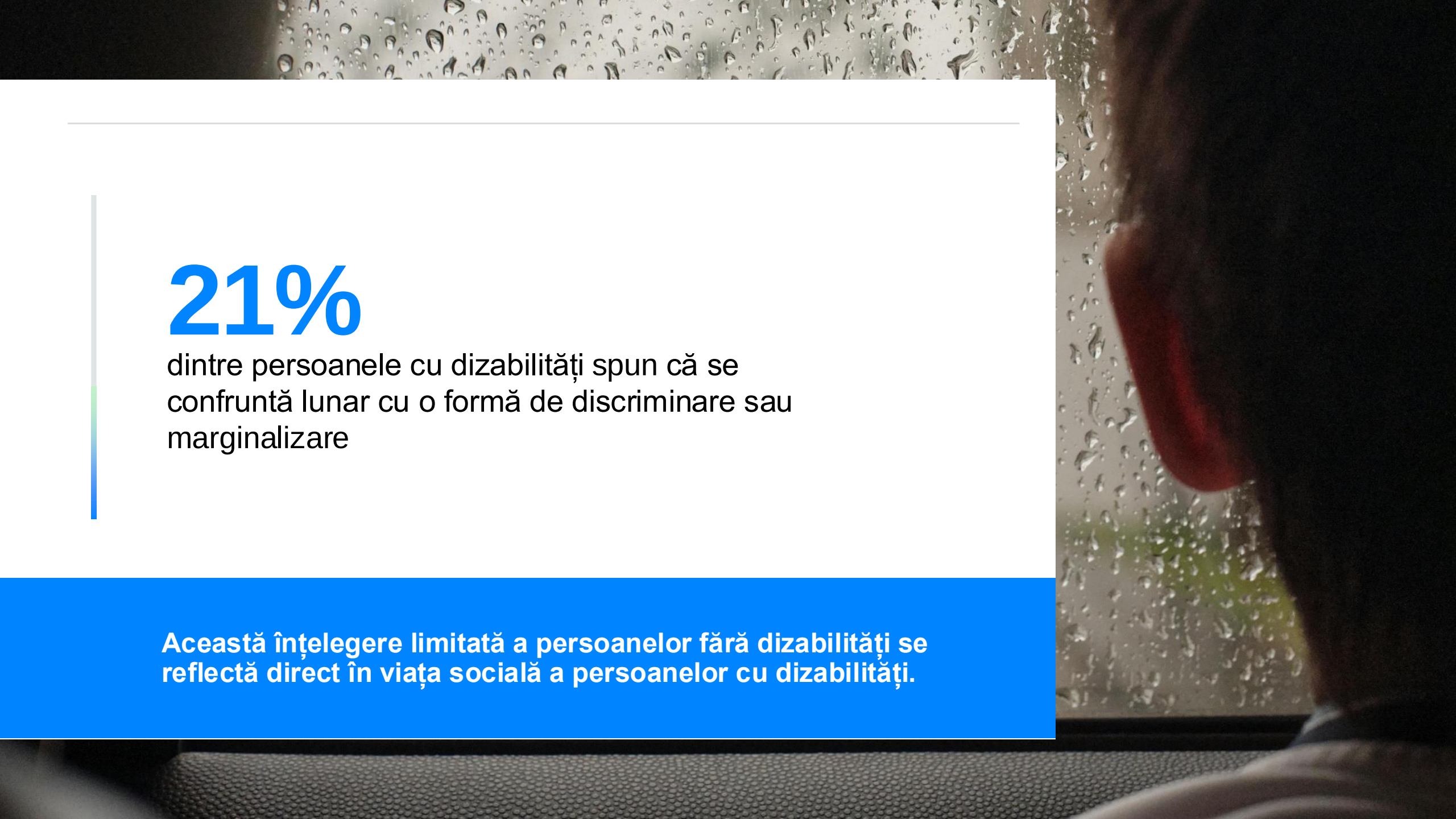
88%

recunosc afecțiunile vizuale severe

85%

identifică Sindromul Down și dizabilitățile intelectuale

21%

dintre persoanele cu dizabilități spun că se confruntă lunar cu o formă de discriminare sau marginalizare

Această înțelegere limitată a persoanelor fără dizabilități se reflectă direct în viața socială a persoanelor cu dizabilități.

Vizibilitatea și interacțiunea cu persoanele cu dizabilități

Câți români cunosc personal sau au interacționat cu persoane cu dizabilități în ultimele 12 luni?

35%

cunosc personal 3 sau mai multe persoane cu dizabilități

27%

au interacționat cu 3 sau mai multe persoane cu dizabilități

37%

cunosc personal 1-2 persoane cu dizabilități

37%

au interacționat cu 1-2 persoane cu dizabilități

28%

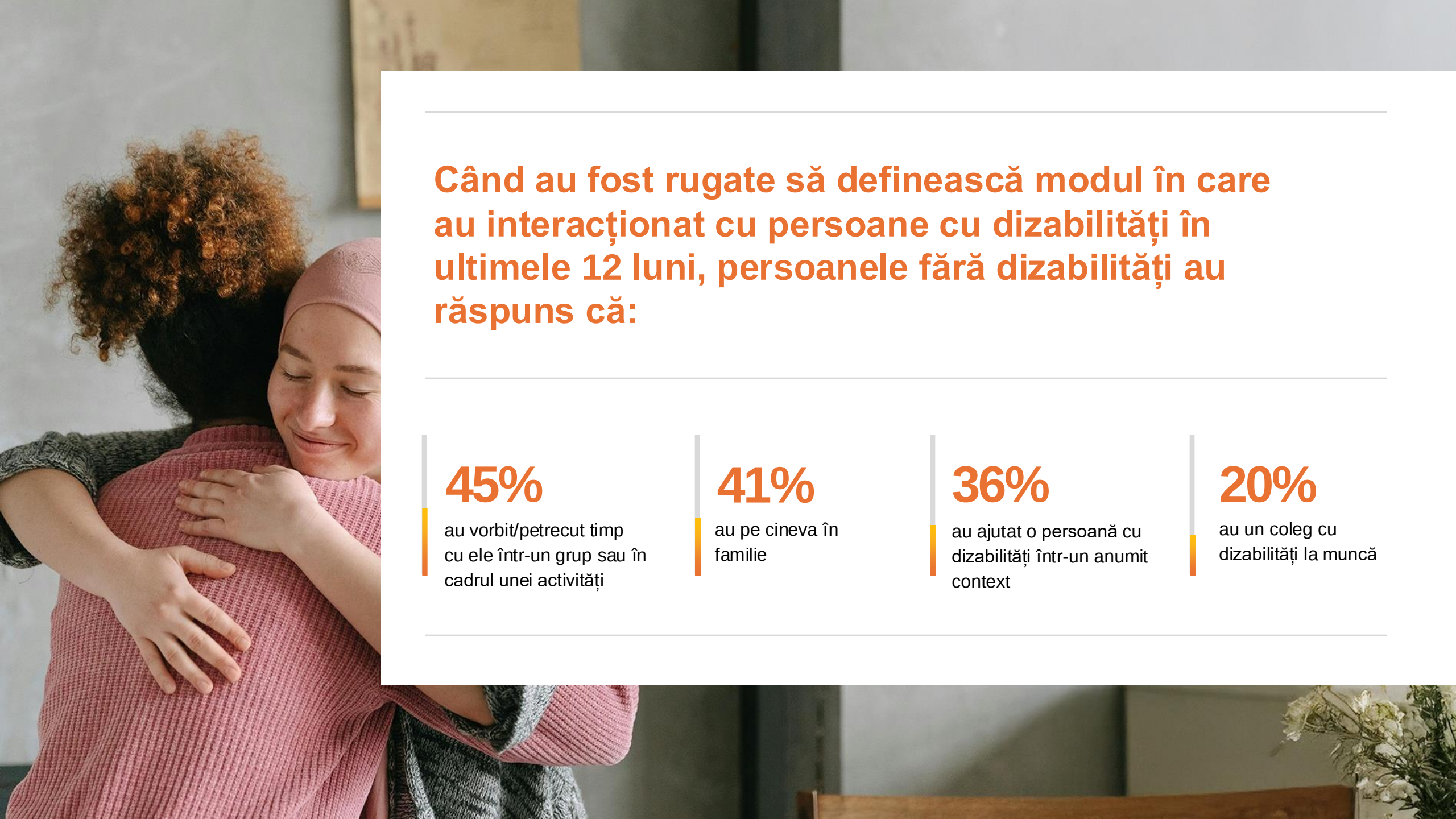
nu cunosc personal nicio persoană cu dizabilități

36%

nu au interacționat cu persoane cu dizabilități

Se remarcă un fenomen interesant: pe măsură ce se restrânge cercul de cunoștințe de persoane cu dizabilități, nivelul de interacțiune cu acestea crește.

Când au fost rugate să definească modul în care au interacționat cu persoane cu dizabilități în ultimele 12 luni, persoanele fără dizabilități au răspuns că:

45%

au vorbit/petrecut timp cu ele într-un grup sau în cadrul unei activități

41%

au pe cineva în familie

36%

au ajutat o persoană cu dizabilități într-un anumit context

20%

au un coleg cu dizabilități la muncă

Doar 8% dintre persoanele fără dizabilități au declarat că au observat foarte des sau le-a atras atenția prezența unei persoane cu dizabilități în spații publice, sociale sau de muncă în ultimele 12 luni.

28%

au declarat că au observat **DES**,
persoane cu dizabilități în spații publice,
sociale sau de muncă în ultimele 12 luni

35%

au declarat că au observat **RAREORI**
persoane cu dizabilități în spații publice,
sociale sau de muncă în ultimele 12 luni

**Femeile și persoanele din
comunități mai mici sunt cel
mai probabil să le observe.**

Reacțiile persoanelor fără dizabilități atunci când întâlnesc o persoană cu dizabilități sunt predominant pozitive

58%

își doresc să ajute și să se facă utile

53%

simt nevoia să le trateze ca pe egali

53%

se simt privilegiate și norocoase că sunt sănătoase

În ciuda acestor atitudini pozitive, **66%** dintre persoanele fără dizabilități manifestă teamă de a nu jigni persoanele cu dizabilități în interacțiune, în timp ce sentimente precum rușinea, disconfortul sau nesiguranța sunt raportate de mai puțin de **11%** dintre persoanele fără dizabilități.

Și perspectiva persoanelor cu dizabilități arată aceeași reacție: nesiguranță în interacțiune din partea persoanelor fără dizabilități

71%

spun că persoanele fără dizabilități par
nesigure de cum să interacționeze cu ele

Există însă și reacții constructive:

53%

spun că persoanele fără dizabilități încearcă să le ajute
în diferite situații, chiar dacă nu li se solicită ajutorul

53%

spun că persoanele fără dizabilități sunt deschise
să afle mai multe informații despre dizabilități

Care sunt barierele în interacțiunea socială pe care le semnalează persoanele cu dizabilități și aparținătorii?

Lipsa de experiență în interacțiune și cunoștințe despre dizabilități este considerată principala barieră în interacțiune de către **68%** dintre persoanele cu dizabilități și **43%** dintre aparținători. Aceeași lipsă de experiență în interacțiune este confirmată de **46%** dintre persoanele fără dizabilități.

Prejudecățile au fost menționate de către **56%** dintre persoanele cu dizabilități și **47%** dintre aparținători.

Presupunerile incorecte despre dizabilitate au fost menționate de către **46%** dintre persoanele cu dizabilități și **41%** dintre aparținători.

Afișarea unui sentiment de milă de către persoanele fără dizabilități a fost menționat de către **38%** dintre persoanele cu dizabilități și **43%** dintre aparținători.

În acest context, persoanele fără dizabilități își exprimă deschiderea spre învățare și adaptare

57%

consideră că le-ar ajuta sfaturi
despre moduri de interacționare
venite chiar de la persoane cu
dizabilități

51%

ar aprecia informații generale
despre diferite tipuri de
dizabilități

44%

sunt interesate de exemple
de bune practici

42%

simt nevoia unor ghiduri de
interacțiune cu persoanele
cu dizabilități

**65% dintre persoanele cu dizabilități și aparținători cred că ar fi
util un ghid de interacțiune pentru persoanele fără dizabilități
pentru a depăși barierele sociale**

Ce consideră persoanele cu dizabilități că este esențial să conțină un astfel de ghid?

78%

informații generale despre
diferite tipuri de dizabilități

78%

metode de comunicare
eficientă cu persoane cu
dizabilități

74%

moduri prin care poți oferi
sprijin în mod corect și
relevant

65%

moduri prin care poți crea
un mediu incluziv

Responsabilitate socială și sprijin comunitar

În ceea ce privește responsabilitatea susținerii persoanelor cu dizabilități, 85% dintre persoanele fără dizabilități consideră că principalul responsabil trebuie să fie statul

Doar 33% dintre persoanele fără dizabilități consideră că societatea în general are o responsabilitate în susținerea persoanelor cu dizabilități.

În ceea ce privește implicarea, societatea tinde să se uite mai întâi la responsabilitatea altora mai degrabă decât să analizeze ce se poate face de către fiecare individ.

Interesantă este întreaga ierarhie a responsabililor în opinia persoanelor fără dizabilități: **71%** consideră familia persoanelor cu dizabilități ca fiind în topul responsabililor. Cu procentaje ridicate similare regăsim specialiștii în diferite tipuri de dizabilități sau ONG-urile. Familia extinsă apare cu un procent de **47%**, iar colegii cu **39%**.

Disponibilitatea de a sprijini persoanele cu dizabilități este mai ridicată în comunitățile mici, în timp ce persoanele cu venituri mari manifestă un nivel mai scăzut de implicare.

În plus, deși responsabilitatea principală este atribuită statului și instituțiilor publice, **92%** dintre persoanele fără dizabilități consideră că și companiile ar trebui să se implice mai mult în susținerea persoanelor cu dizabilități.

Observăm chiar faptul că persoanele fără dizabilități au așteptări din partea companiilor, în sensul ca acestea să sprijine persoanele cu dizabilități aproape la același nivel cu sprijinul oferit propriilor angajați.

74% dintre persoanele fără dizabilități consideră că este mai important să se investească în dezvoltarea abilităților și independenței persoanelor cu dizabilități, decât să se ofere doar ajutor financiar/material.

Persoanele cu dizabilități insistă și mai mult pe importanța implicării comunității

66% dintre persoanele cu dizabilități consideră că în susținerea lor ar trebui să se implice mai mult companiile

47% dintre persoanele cu dizabilități consideră că și persoanele fără dizabilități ar trebui să își crească nivelul de implicare

Aparținătorii sunt și mai vocali în această privință:

72% susțin necesitatea unui sprijin crescut din partea comunității

A photograph of two women sitting at a wooden table in a bright, sunlit room. The woman on the left has short dark hair, wears black-rimmed glasses and a pink sweater, and is smiling while resting her chin on her hand. The woman on the right has long brown hair tied back, wears a pink jacket over a grey shirt, and is looking down with a thoughtful expression. A black bowl of food sits on a wooden tray in front of her. A blue text box is overlaid on the left side of the image.

Este interesant faptul că studiul scoate la iveală și decalaje în percepții.

Poate cea mai importantă este cea care face referire la nevoile persoanelor cu dizabilități: care sunt acele activități sau nevoi sociale care sunt importante pentru persoanele cu dizabilități.

Deși persoanele cu dizabilități prioritizează activitățile sociale, de relaxare outdoor, activitățile culturale, sportive, dorindu-și ca în viața lor să fie mult mai prezente astfel de activități, persoanele fără dizabilități le clasează pe ultimele locuri în ierarhia nevoilor.

Persoane fără dizabilități

69% sunt de părere că lipsa infrastructurii împiedică persoanele cu dizabilități să aibă o viață normală

68% cred că este mai important ca persoanele cu dizabilități să primească mai mult suport de la stat

68% cred că este mai important ca acestea să beneficieze de consiliere psihologică

65% cred că este mai important ca acestea să beneficieze de sprijin moral și încurajare

Persoane cu dizabilități

Doar **27%** sunt de părere că accesibilitatea ar trebui să fie o prioritate a societății

72% consideră importante activitățile de relaxare outdoor

72% consideră importante activitățile culturale și recreaționale

82% consideră esențiale activitățile sociale pentru o viață de calitate

Doar 40% dintre persoanele fără dizabilități consideră că accesul la oportunități de muncă este important pentru persoane cu dizabilități.

În timp ce **72%** dintre persoanele cu dizabilități consideră accesul la muncă important.

În opinia persoanelor cu dizabilități, ce ar fi util pentru comunitatea lor?

 82% accesibilizarea spațiilor publice

 79% training-uri vocaționale

 72% programe educaționale

 61% identificarea și comunicarea problemelor cu care se confruntă

 61% angajarea persoanelor cu dizabilități

Atitudini

în mediul profesional

Persoanele fără dizabilități ar reacționa pozitiv dacă s-ar intersecta cu persoane cu dizabilități într-un mediu de lucru

68%

ar fi impresionate de puterea persoanelor cu dizabilități de a lucra

56%

și-ar dori să cunoască mai bine persoanele cu dizabilități

În ceea ce privește integrarea în echipă,
41% dintre persoanele fără dizabilități intervievate
au declarat că sunt foarte deschise să fie primele
care oferă ajutor persoanelor cu dizabilități,
în timp ce **46%** sunt parțial deschise să facă acest
lucru.

46% dintre persoanele fără dizabilități interviewate s-ar simți confortabil să aibă un șef cu dizabilități.

Majoritatea persoanelor fără dizabilități ar accepta servicii furnizate de către o persoană cu dizabilități, principala rezervă, menționată în proporție de **51%**, fiind legată de teama că nu știu cum să comunice sau să interacționeze cu acestea.

Totodată, **important este că 61%** dintre persoanele fără dizabilități interviewate nu ar fi deranjate de angajarea persoanelor cu dizabilități în compania în care lucrează.

Perspectiva persoanelor cu dizabilități confirmă noi bariere

78%

nu au participat la nicio activitate profesională în ultimul an și nici nu s-au informat despre oportunități de angajare

65%

consideră că piața muncii nu este pregătită să le integreze

67%

văd sistemul educațional ca fiind inadecvat pentru pregătirea lor profesională.

Existența barierelor în interacțiune sunt firești dacă nu există contexte de interacțiune. Iar barierele sociale și de atitudine se dovedesc astfel mai restrictive decât lipsa infrastructurii în integrarea persoanelor cu dizabilități pe piața muncii.

Prin urmare, educația și formarea, creșterea gradului de conștientizare a problemelor cu care ele se confruntă, generarea de locuri de muncă și crearea de oportunități pentru persoanele fără dizabilități de a sprijini persoanele cu dizabilități pot fi soluții care ar genera schimbare reală.

A group of ten people are silhouetted against a bright sunset over the ocean. They are standing on a dark beach, looking out at the waves. The sky is a gradient of blue and orange. The text is overlaid on a white rectangular background in the upper right.

Organizațiile din spatele studiului

Centrul de Excelență prin Diversitate (CED România)

Prin instrumente și proiecte inovative create împreună cu persoane cu dizabilități, Asociația CED România Centrul de Excelență prin Diversitate facilitează îmbunătățirea accesului și a participării persoanelor cu dizabilități sau cu nevoi speciale la activități educaționale, sociale, economice, la sănătate, cultură, sport și petrecere a timpului liber, inclusiv în mediul online.

AccessibleEU

Centrul european de resurse în domeniul accesibilității AccessibleEU a fost înființat de către Comisia Europeană cu scopul de a crea un ghișeu unic la nivel european pentru informații, cunoștințe și expertiză în domeniul accesibilității și a susține astfel participarea persoanelor cu dizabilități în condiții de egalitate cu ceilalți, în toate aspectele vieții.

Accenture Romania

Accenture este o companie globală de servicii profesionale care utilizează tehnologia și ingeniozitatea umană pentru a ajuta organizațiile să își optimizeze operațiunile și să accelereze transformarea digitală.

Compania colaborează constant cu organizații non-profit pentru a sprijini persoanele cu dizabilități. Prin acest proiect, își propune să crească gradul de conștientizare cu privire la provocările cu care se confruntă persoanele cu dizabilități și să încurajeze societatea să le cunoască și să interacționeze mai mult cu ele. Acest proiect se alătură altor inițiative de succes precum SeeYou (2020) - prima aplicație din România care conectează persoanele cu deficiențe de vedere cu voluntari pentru sprijin în activitățile zilnice.

ONG-uri partenere

